WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU
L. dz. PS-WP.080.227.15.2024
Data wpływu 02.10.2024

Do druku nr 672 i 672-A

PREZES
URZĘDU OCHRONY
DANYCH OSOBOWYCH
Mirosław Wróblewski

Warszawa, 30-09-2024

DOL.401.376.2024.WL.OJ

DS.1801.398.2024
1.10.2024

Pan
Dariusz Salamończyk
Zastępca Szefa
Kancelarii Sejmu RP

ePUAP
/KSRP/SkrytkaESP

Szanowny Panie Ministrze,

w odpowiedzi na pismo z 25 września 2024 r. znak: DDP-III.0210.5.2024 (data wpływu 26 września br.), działając na podstawie art. 57 ust. 1 lit. c rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679[1] oraz art. 51 ustawy o ochronie danych osobowych[2], uprzejmie informuję, że do przedstawionego rządowego **projektu ustawy o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z usuwaniem skutków powodzi oraz niektórych innych ustaw** oraz autopoprawki do projektu (druk 672, druk 672-A) Prezes UODO zgłasza następujące uwagi.

Powódź, która dotknęła we wrześniu 2024 r. południowe tereny kraju, spowodowała ogromne straty w mieniu prywatnym i publicznym oraz zagrożenie dla życia i zdrowia osób fizycznych. Sytuacja w trakcie powodzi, a także w okresie likwidacji jej skutków spowodowała i jest przyczyną szeregu ryzyk, także w sferze ochrony danych osobowych i prywatności. Uszkodzenia infrastruktury, zniszczenie lub utrata dokumentów, czy konieczność udzielania w warunkach zagrożenia pomocy medycznej mogą prowadzić do sytuacji, w których standardy przetwarzania danych osobowych przez administratorów, w tym także podmioty publiczne są obniżone ze względu na

[1] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. Urz. UE L 119 z 4.5.2016, str. 1 ze zm.), dalej: rozporządzenie 2016/679.
[2] Ustawa z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1781).

zaistniałą sytuację. Jak wskazał Prezes UODO w komunikacie z 20 września 2024 r., absolutnym priorytetem jest bezpieczeństwo osób zagrożonych powodzią[3].

Należy przy tym podkreślić, że **ogólne rozporządzenie o ochronie danych zawiera mechanizmy pozwalające ograniczać prawo do ochrony danych osobowych w sytuacjach nadzwyczajnych, jeżeli ograniczenie takie nie narusza istoty podstawowych praw i wolności oraz jest w demokratycznym społeczeństwie środkiem niezbędnym i proporcjonalnym** (art. 23 ust. 1 rozporządzenia 2016/679). Warunki, jakie ma spełnić akt prawny wprowadzający takie ograniczenia uregulowano w ust. 2 ww. przepisu[4]. W motywie 46 rozporządzenia 2016/679 wskazano natomiast, że „przetwarzanie danych osobowych należy uznać za zgodne z prawem również w przypadkach, gdy jest niezbędne do ochrony interesu, który ma istotne znaczenie dla życia osoby, której dane dotyczą, lub innej osoby fizycznej. Żywotny interes innej osoby fizycznej powinien zasadniczo być podstawą przetwarzania danych osobowych wyłącznie w przypadkach, gdy ewidentnie przetwarzania tego nie da się oprzeć na innej podstawie prawnej. Niektóre rodzaje przetwarzania mogą służyć zarówno ważnemu interesowi publicznemu, jak i żywotnym interesom osoby, której dane dotyczą, na przykład gdy przetwarzanie jest niezbędne do celów humanitarnych, w tym monitorowania epidemii i ich rozprzestrzeniania się lub w nadzwyczajnych sytuacjach humanitarnych, w szczególności w przypadku klęsk żywiołowych i katastrof spowodowanych przez człowieka".

Europejska Rada Ochrony Danych (EROD) – odnosząc się do tego rodzaju sytuacji – przypomina jednak, że należy utrzymać ochronę danych osobowych we wszystkich środkach nadzwyczajnych, nie wyłączając ograniczeń przyjętych na szczeblu krajowym na mocy art. 23 rozporządzenia 2016/679, tym samym przyczyniając się do poszanowania nadrzędnych wartości takich jak demokracja, praworządność i prawa podstawowe, na których opiera się Unia: z jednej strony, wszelkie podejmowane przez państwa członkowskie środki muszą uwzględniać ogólne zasady prawa, istotę podstawowych praw i wolności i nie mogą być nieodwracalne oraz, z drugiej strony, administratorzy danych i przetwarzający w dalszym ciągu muszą przestrzegać zasad ochrony danych[5]. W trakcie niedawnej pandemii COVID-19, przewodnicząca EROD,

---

[3] Komunikat „Naruszenia ochrony danych osobowych wywołane sytuacją powodziową" opublikowany 20 września 2024 r. na stronie internetowej Urzędu Ochrony Danych Osobowych - https://uodo.gov.pl/pl/138/3359

[4] Zgodnie z art. 23 ust. 2 rozporządzenia 2016/679 „ W szczególności akt prawny, o którym mowa w ust. 1, musi zawierać szczegółowe przepisy przynajmniej - w stosownym przypadku - o: a) celach przetwarzania lub kategorii przetwarzania; b) kategoriach danych osobowych; c) zakresie wprowadzonych ograniczeń; d) zabezpieczeniach zapobiegających nadużyciom lub niezgodnemu z prawem dostępowi lub przekazywaniu; e) określeniu administratora lub kategorii administratorów; f) okresach przechowywania oraz mających zastosowanie zabezpieczeniach z uwzględnieniem charakteru, zakresu i celów przetwarzania lub kategorii przetwarzania; g) ryzykach naruszenia praw lub wolności osoby, której dane dotyczą; oraz h) prawie osób, których dane dotyczą, do uzyskania informacji o ograniczeniach, o ile nie narusza to celu ograniczenia.".

[5] Zob. Oświadczenie Europejskiej Rady Ochrony Danych z 2 czerwca 2020 r dotyczące ograniczeń praw osób, których dane dotyczą, w związku z wprowadzeniem stanu wyjątkowego w państwach członkowskich, https://www.edpb.europa.eu/our-work-tools/our-documents/statements/statement-restrictions-data-subject-rights-connection-state_pl

podkreślała ponadto, że nawet w tych wyjątkowych czasach administrator musi zapewnić ochronę danych osobowych osób, których one dotyczą[6].

Wprowadzenie ograniczeń praw osób, których dane dotyczą, może mieć miejsce w przypadku wystąpienia klęski żywiołowej, lecz celem przyczyniania się do ochrony ważnego celu leżącego w ogólnym interesie publicznym, a nie tylko dlatego, że klęska żywiołowa wystąpiła.

Rozumiejąc zatem szczególne okoliczności związane z powodzią i likwidacją jej skutków, **Prezes UODO zwraca uwagę na ryzyka w sferze ochrony danych, które mogą być skutkiem projektowanych rozwiązań, zwłaszcza, że wprowadzane regulacje nie mają charakteru epizodycznego** (nie jedynie na czas tej klęski). Rozwiązania te będą bowiem obowiązywać w nowelizowanych ustawach, kształtując sposoby przetwarzania danych osobowych także w czasie ewentualnych przyszłych katastrof naturalnych na terenie Polski.

W nawiązaniu do powyższego i treści analizowanego projektu ustawy wnikliwej refleksji projektodawcy należy polecić instytucję prawną **„wiążących poleceń"**, służącą likwidowaniu skutków powodzi. Zgodnie bowiem z projektowanym **art. 40p** ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z usuwaniem skutków powodzi[7], minister właściwy do spraw zdrowia może, z własnej inicjatywy, wydawać obowiązujące polecenia Narodowemu Funduszowi Zdrowia, organom administracji rządowej działającym w województwie, państwowym osobom prawnym, organom samorządu terytorialnego, samorządowym osobom prawnym oraz samorządowym jednostkom organizacyjnym nieposiadającym osobowości prawnej. Polecenia te mają być wydawane w związku z koniecznością odtworzenia infrastruktury teleinformatycznej służącej zapewnieniu ciągłości udzielania świadczeń opieki zdrowotnej w podmiotach wykonujących działalność leczniczą. Z użyciem tych infrastruktur teleinformatycznych są przetwarzane dane szczególnej kategorii (art. 9 rozporządzenia 2016/679), np. dotyczące stanu zdrowia, a także obejmujące numer PESEL (art. 87 rozporządzenia 2016/679), podlegające szczególnemu reżimowi ochrony i przetwarzania. Zatem **niezbędne jest, aby w ramach poleceń ministra właściwego do spraw zdrowia uwzględniać także odpowiednie zabezpieczenia praw i wolności osób, których dane dotyczą**. Wykorzystywanie narzędzia prawnego w postaci wydawania poleceń organom i instytucjom państwowym oraz samorządowym w opinii organu nadzorczego powinno odbywać się w zgodzie z zasadami dotyczącymi przetwarzania i ochrony danych osobowych, wiążącymi administratorów wykonujących jakiekolwiek operacje na danych osobowych (art. 5 rozporządzenia 2016/679).

Analogiczną uwagę – odnośnie do konieczności zagwarantowania wynikających z rozporządzenia 2016/679 praw dla osób, których dane dotyczą – należy odnieść do projektowanego **art. 40r** ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z usuwaniem skutków powodzi, dotyczącego **wydawania wiążących poleceń** przez wojewodę, a

---

[6] Zob. oświadczenie przewodniczącej EROD ws. przetwarzania danych osobowych w kontekście pandemii COVID-19 opublikowane 16 marca 2020 r. na stronie internetowej Urzędu Ochrony Danych Osobowych - https://archiwum.uodo.gov.pl/pl/138/1458.

[7] Ustawa z dnia 16 września 2011 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z usuwaniem skutków powodzi (Dz. U. z 2024 r. poz. 654), dalej: ustawa o szczególnych rozwiązaniach związanych z usuwaniem skutków powodzi.

także projektowanego **art. 7a** ustawy o zarządzaniu kryzysowym, odnośnie do wydawania **wiążących poleceń przez Prezesa Rady Ministrów**[8].

Jeżeli intencją ustawodawcy jest by **stosowanie wiążących poleceń** wiązało się ze zmianą sposobów przetwarzania danych osobowych, statusu administratorów lub prowadzić miałoby do przekazywania danych innych niż przewidziane w ustawach i na rzecz innych podmiotów niż wskazane w ustawach, to projektowane przepisy muszą określać środki ochrony praw i wolności osób, których dane dotyczą. W szczególności przepisy projektu odnośnie do **stosowania wiążących poleceń** muszą przewidywać gwarancje dla podmiotów danych pod kątem ochrony danych osobowych i dopuszczalnej zmiany celów ich przetwarzania, a także pod kątem utrwalania tych procesów przetwarzania danych i odnotowywania ich wyjątkowego charakteru lub też ewentualnej późniejszej kontroli niezbędności wprowadzenia takich rozwiązań. Należy przy tym zwrócić uwagę na wytyczne EROD „w sprawie ograniczeń na podstawie art. 23 RODO"[9], w których podkreślono, że „każde ograniczenie musi uwzględniać poszanowanie istoty prawa, które podlega ograniczeniu. Oznacza to, że nie da się uzasadnić rozległych i inwazyjnych ograniczeń w zakresie w jakim pozbawiają one podstawowe prawo jego zasadniczej treści. W każdym razie ogólne wyłączenie praw osób, których dane dotyczą, w odniesieniu do wszystkich lub konkretnych operacji przetwarzania danych lub w odniesieniu do konkretnych administratorów byłoby sprzeczne z istotą podstawowego prawa do ochrony danych osobowych zapisanego w Karcie. Jeżeli istota prawa zostaje naruszona, dane ograniczenie uznaje się za niezgodne z prawem bez konieczności dalszej oceny, czy służy ono celowi interesu ogólnego lub spełnia kryteria konieczności i proporcjonalności".

Kolejnymi projektowanymi rozwiązaniami, na które – w opinii organu nadzorczego – należy zwrócić szczególną uwagę pod kątem ryzyk dla ochrony danych osobowych, w tym danych szczególnej kategorii dotyczących stanu zdrowia, są projektowane przepisy **ograniczające obowiązki** podmiotów wykonujących działalność leczniczą w związku z przeciwdziałaniem skutkom powodzi (**art. 40a – art. 40g** ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z usuwaniem skutków powodzi). Rozwiązania te powinny przewidywać odpowiednie, konkretne środki ochrony praw i wolności osób, których dane dotyczą. Informacje o stanie zdrowia pacjenta, pozyskane przez podmioty wykonujące działalność leczniczą w trakcie trwania skutków powodzi powinny – po ustaniu tych skutków – zostać ponownie objęte reżimem ochrony obowiązującym przed tym zdarzeniem.

Przechodząc do szczegółowych uwag należy ponownie rozważyć treść **art. 8i ust. 2** ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z usuwaniem skutków powodzi, który zawiera otwarty katalog informacji o pracowniku jakie może przewidywać porozumienie o przeniesieniu pracownika samorządowego. W katalogu tym nie sprecyzowano również jakie konkretnie dane osobowe pracownika ma zawierać porozumienie. Takie ukształtowanie przepisów może prowadzić do dowolnego kształtowania zakresu danych osobowych pracownika, a w konsekwencji do

[8] Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (Dz. U. z 2023 r. poz. 122 ze zm.)..
[9] Wytyczne Europejskiej Rady Ochrony Danych 10/2020 w sprawie ograniczeń na podstawie art. 23 RODO, przyjęte 13 października 2021,https://www.edpb.europa.eu/system/files/2023-07/edpb_guidelines_202010_art23_adopted_afterpublicconsultation_pl.pdf

nadmiarowego i nieadekwatnego pozyskania i przetwarzania danych osobowych pracownika i tym samym do naruszenia zasad przetwarzania tych danych (przejrzystości - art. 5 ust. 1 lit. a i minimalizacji danych - art. 5 ust. 1 lit. c). Zatem, uzasadnione byłoby usunięcie z art. 8i ust. 2 ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z usuwaniem skutków powodzi określenia „w szczególności", a także doprecyzowanie jakie konkretnie dane osobowe pracownika samorządowego będą przetwarzane na podstawie i w celu wykonywania ww. porozumienia.

W projektowanym **art. 40l** ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z usuwaniem skutków powodzi wprowadzono **nową procedurę do rozliczenia świadczeń opieki zdrowotnej realizowanych przez apteki**, jakie w okresie sprawozdawczym, którego rozliczenie przypada w okresie wystąpienia powodzi, poniosły szkody skutkujące **utratą danych wynikających z realizacji recept.** Rozliczenia mają być realizowane na podstawie danych wynikających z realizacji recept zgromadzonych w systemie, o którym mowa w art. 7 ust. 1 ustawy o systemie informacji w ochronie zdrowia[10]. Zgodnie z **art. 40l ust. 3** ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z usuwaniem skutków powodzi, zakres przekazywanych danych wynikających z realizacji recept o rozliczenia świadczeń opieki zdrowotnej rzeczowych realizowanych przez apteki, oraz zasady ich sprawozdawania określi Prezes Narodowego Funduszu Zdrowia.

Organ nadzorczy wskazuje na konieczność uregulowania tej materii w przepisach prawa rangi powszechnie obowiązujących, jako dotyczących zasad przetwarzania i zakresu przekazywanych danych zawartych w receptach, celem uniknięcia blankietowego i obejmującego także dane o stanie zdrowia określania danych zawartych w receptach przekazywanych do tego organu (zasada zgodności z prawem i przejrzystości).

Pragnę na zakończenie zauważyć, że uwagi organu nadzorczego przedstawiane w toku prac legislacyjnych mają charakter eksperckich wskazówek dla projektodawcy, który podejmuje decyzję co do ostatecznego kształtu przyjmowanych przepisów i odpowiada za zapewnienie ich zgodności z przepisami o ochronie danych osobowych. Organ nadzorczy wyraża nadzieję, że uwzględnienie wyrażonych wskazówek będzie pomocne w tym procesie i przyczyni się do podwyższenia poziomu ochrony danych osobowych w projektowanych przepisach.

Łączę wyrazy szacunku,

Mirosław Wróblewski
Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych

/ - dokument w postaci elektronicznej podpisany kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

[10] Ustawa z dnia 28 kwietnia 2011 r. o systemie informacji w ochronie zdrowia (Dz. U. z 2023 r. poz. 2465 ze zm.).

Tłoczono z polecenia Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
SEJM RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ